

Aan: Gemeente Maashorst

Van: Stichting Natuurorganisaties de Maashorst

september 2023

Betreft: Reactie op de Concept Gebiedsvisie de Maashorst

De gemeente Maashorst heeft op 20 juli een concept-gebiedsvisie voor natuurgebied de Maashorst uitgebracht. Als gezamenlijke natuurorganisaties¹ in de Maashorst maken wij graag gebruik van de mogelijkheid hierover een reactie aan u mee te geven.

Ongeveer tien jaar geleden hebben we gezamenlijk de lange termijn koers bepaald voor natuurgebied de Maashorst via het Maashorst Manifest. Wij zijn content dat vastgehouden wordt aan de in de Maashorst ingeslagen weg, gericht op procesnatuur, extensieve recreatie, rijk en gevarieerd natuurlijk bos en beheer met grote grazers.

We willen een gebied dat een uitstekende kwaliteit krijgt, een gezonde bodem, en een gebied waar voldoende water is en de kwaliteit van het water goed is. Waar vele soorten planten en dieren kunnen voortbestaan. Een gebied dat een bijdrage levert aan het terugdringen van de verdrogingsproblemen als gevolg van klimaatverandering en beregening. Een gebied waar het prettig genieten en recreëren is. Waar rust, biodiversiteit, gezondheid en extensieve recreatie voorop staan.

Helaas zijn we in de Maashorst nog behoorlijk ver van deze doelstelling verwijderd. Het natuurnetwerk zoals al tientallen jaren geleden aangewezen is nog niet gerealiseerd. Er dient nog circa 130 hectare grond gekocht te worden in het middengebied van de Maashorst. Het watersysteem is hier nog ingericht op de landbouw en beïnvloedt de omgeving. Een taak van het waterschap en Staatsbosbeheer die extra aandacht vergt op korte termijn. De gemeenten zouden dit kunnen stimuleren. De Maashorstkern is voor natuur, landschap en recreatie, niet voor intensieve landbouw. Het is onze groene long voor de toekomst.

Door klimaatverandering valt het water onregelmatig en stroomt snel weg uit de Maashorst. Het water kan vastgehouden worden. Dat is voor iedereen beter. De Verdroging in de Maashorst is de laatste jaren enorm geweest. Dat gaat ten koste van natuurkwaliteit. Ruilverkavelingsloten kunnen dicht, de wateraccu moet opnieuw worden geladen! Pas dan kan de biodiversiteit van natte gebiedsdelen zich ontwikkelen en kan bijvoorbeeld het wijstverschijnsel, dat de Maashorst zo

¹ De Stichting natuurorganisaties De Maashorst staat voor 8 natuurorganisaties die actief zijn in de Maashorst. Dit zijn IVN Uden, IVN Oss, IVN Bernheze, Stichting Natuur en Milieu Landerd, Vogelwacht Uden e.o., Vrijwillig landschapsbeheer Uden, Landschapsbeheer Oss en de Dassenwerkgroep Brabant. Gezamenlijk vertegenwoordigen zij circa 1000 leden die actief zijn in de natuur via inventarisatie, excursies, lezingen, cursussen, publicaties, landschapsbeheer, jeugdactiviteiten, hulp bij inrichting en natuurbeheer en het verzorgen van kudde- en rasterbeheer (door 50 Maashorststrangers). De natuurorganisaties en vrijwilligers hebben een nauwe band met Natuurcentrum de Maashorst.

kenmerkt, weer functioneren. Het waterschap heeft wat te doen! Maar ook de gemeente heeft hierin een rol. We moeten samen de balans herstellen en al het water vasthouden. Waar je water en bodem gezonder maakt kan de natuur herstellen.

Een ander groot probleem voor de natuur is de grote stikstoflast. Te veel stikstof uit met name de landbouw drukt sterk op de natuurkwaliteit. Het stikstofdeken dat over onze omgeving hangt benadeelt de kwaliteit van de natuur zeer. Dit remt de kansen die ontstaan door begrazing en bosvorming. De biodiversiteit neemt door stikstof sterk af en algemene soorten nemen toe. De bodem verzuurt steeds verder. Dit effect kan nog lang doorwerken. Ook gebieden die geen Natura2000 status hebben ondervinden natuurlijk gevolgen van de overmaat aan stikstof. Pak dit dus ook lokaal op! Waar de natuur herstelt wordt ook de lucht gezonder.

De gezondheid rondom onze natuurgebieden wordt sterk beïnvloed door het inzetten van teelten met een enorm gebruik van bestrijdingsmiddelen en het toestaan van glyfocaat. Burgers hebben een verhoogde kans op Parkinson en kanker en de insectenstand decimeert, hetgeen doorwerkt in het ecosysteem. Zet gezondheid voorop in het maken van beleidskeuzes.

Dus gemeente: zet met spoed in op een gecombineerde aanpak voor natuur, water en klimaat. Vijftig jaar vooruitkijken is mooi maar er is juist nu actie nodig. Een integrale aanpak op korte termijn! Daarom hebben we doelen nodig voor de korte termijn. Geen uitstel tot later zoals U in de gebiedsvisie nu nog te veel hanteert. Zet het college aan het werk en durf te investeren in groen en de toekomst van een potentieel prachtig gebied. Ook op korte termijn.

Wij geven u graag de volgende aandachtspunten mee:

- Eerder was er de ambitie om van de Maashorst een Nationaal park (3.0) te maken. Dat kan alleen als het gebied Annabos-Bedaf betrokken wordt bij de Maashorst.
- Herstel natuurlijke processen zo veel mogelijk met water als leidend principe. Herstel de wateraccu met spoed!
- Vergroot het begrazingsgebied op korte termijn en realiseer zo snel mogelijk een aaneengesloten groter procesnatuurgebied (>1500 hectare). Vergroot het leefgebied voor de Wisenten aanzienlijk. Uitbreidingskansen van de begrazing liggen vooral in de voormalig Landerse bossen aan de oostzijde van de Maashorst. Deze doelstelling wordt nu ver vooruit geschoven.
- Bosvorming gericht op gevarieerd rijker bos is een prima uitgangspunt. Voer geen hout meer af en houdt de biomassa in het gebied. Wij pleiten voor maatwerk in bosvorming. Ga uit van de beperkte mogelijkheden van de soms schrale ondergrond en behoud de bossen die ouder zijn dan 80 jaar. Juist deze bossen gaan in hun volwassen stadium meerwaarde geven aan de biodiversiteit. Realiseer rijke bostypen juist bij de vochtige (kalkrijke) wijstgronden en op voormalige (rijke) landbouwgronden.
- Natuurcentrum De Maashorst is voor ons een belangrijke informatiebron en een toonaangevend educatiecentrum. Benoem dit in de gebiedsvisie nadrukkelijker en benoem het centrum als centrale spil in de Maashorst.
- Ecologische verbindingszones verbinden de Maashorst met haar (natuurlijke omgeving). Niet alle eerder benoemde verbindingen zijn benoemd in de gebiedsvisie. Zo ontbreekt de verbinding via de Rusvensche loop (oostelijke waterloop richting de natte natuurparel Hooge Raam). Kunnen wij er vanuit dat de eerder (bij het Manifest) vastgestelde ontsnipperingsmaatregelen van kracht blijven en uitgevoerd worden?

- Benoem correct en uitgebreider de zogenaamde hotspotgebieden (de delen waar zeldzame en bijzondere planten en dieren voorkomen). Stem recreatie en beheer in deze delen af op de bijzondere waarden. Benut de kennis van de natuurorganisaties hierbij.
- Richt de hondenuitloopgebieden duidelijker in en handhaaf nadrukkelijker en intensiever op loslopende honden in de rest van het gebied. Honden veroorzaken schade aan dassenbruchten en rustend wild en vernielen en verstoren nesten van 22 grondbroedende vogelsoorten.
- Sluit de Plassen van Hofmans zo spoedig mogelijk aan op de begrazing. De dieren kunnen er drinken en het voorkomt dichtgroeien van de oevers na afronding van de ontgroning in 2027.
- Stimuleer actiever de biodiversiteit en extensieve landbouw in de schil, breng deze in harmonie met de nabijgelegen natuur en verminder de negatieve effecten.
- Zet meer in op recreatieve mogelijkheden als paden en bankjes.
- Investeer meer in het gebied. Haal de doelen naar voren. Er wordt veel uitgesteld en naar de lange termijn geschoven. De knellende water, stikstof en biodiversiteitscrisis vragen nu om actie!

Met vriendelijke groeten,

Stichting Natuurorganisaties de Maashorst

Foto: Maashorstrangers